

KOPASZ GÁBOR:

**A VESZPRÉMI NEMZETŐRÖK SZEREPE 1848-BAN
A BARANYAI DRÁVA-VONAL VÉDELMEBEN**

(Veszprém megyei Múzeumok Közleményei, 5. Veszprém, 1966. 259—269. o.)

Jellačić horvát bán fokozódó hadi készülődéseivel szemben 1848 májusában és júniusában a Horvátországgal határos dél-dunántúli megyékben is sürgős védelmi intézkedések megtételére volt szükség. Baranya megye nagy gonddal fogott a nemzetőrség felállításához. A Baranya megyei mozgó nemzetőrséget azonban a megyén kívül, pillanatnyilag még veszélyeztetettebb területen, a lázongó Délvidéken használták fel s így a Dráva-vonal védelmét más megye nemzetőrségére, nevezetesen a veszprémiekre bízta.

A kormány rendeletére június közepére Veszprém megyében meg is történt a nemzetőrök összeírása, illetve a megyei nemzetőrség megalakítása. A fiatalság, köztük sok céhbeli iparoslegény, nagy számban jelentkezett nemzetőrnek. Azok a nemzetőrök, akik valamely okból eddig más megyénél teljesítettek szolgálatot, mert korábbi munkahelyük más megyéhez kötötte őket, átigazoltatták magukat saját megyéjük nemzetőrségébe. Mivel az idő rövidsége és a kész lőfegyverek hiánya miatt nehézségekbe ütközött a nemzetőrök teljes felfegyverzése, a megye felszólította a nemzetőr kapitányokat, hogy csapataikat bármilyen alkalmi, primitív harci eszközzel fegyverezzék fel. Tekintettel arra, hogy a minisztérium hivatalos eskümintát még nem fogalmazott meg, Veszprém megye a nemzetőrök részére ideiglenes eskümintát dolgozott ki és ezzel eskette fel nemzetőreit. A rendkívül érdekes eskü-

minta szövege még meglehetősen bonyolult s jól tükrözi a kor hangulatát, általános bizonytalanságát. A nemzetőrök még hűséget esküsznek a királynak, akinek csapatai ellen néhány hónap múlva harcolni fognak. Tulajdonképpen még nem honvédelmi, hanem rendészeti feladatokra esketik fel a nemzetőröket. Jellemző például, hogy büntető törvényül Veszprém megye az 1807. évi felkelő nemes ezredek számára alkotott országos törvényeket alkalmazta.

A Dráva mellé vezényelt nemzetőrök egyharmadát tették ki a megye nemzetőr létszámának. Minden hónapban lecserélték őket. Mondanunk sem kell, hogy ez sok fölösleges adminisztratív intézkedéssel és hetekig tartó fázasztó meneteléssel volt csak lehetséges. A kezdeti felbuzdulás csakhamar lelohadt, s amikor a kormány olyan rendeletet hozott, hogy az önkéntes nemzetőrökből álló haderő köteles magát a kormány rendelkezésére bocsátani, mindaddig, amíg a harc tart, illetve amíg a haza szolgálata ezt igényli, akkor Veszprém ennek csak halogatva, felelősen tesz eleget s a létszámot a korábbi 6000 főről 1000-re csökkenti. A huzavona és taktikázás, valamint Szemere Bertalan határozatlansága eredményezte aztán azt, hogy Jellačić betörésekor komoly haderő nem állott útjában a Dráva-vonal térségében. E tapasztalatok készítették azután Kossuthot a magyar haderő alapos átszervezésére.

K. M.